

Angående byggnadsminnesförklaring av ett boningshus och en gårdsbyggnad på Vaxblekaren 1 i Eksjö

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) ett boningshus och en gårdsbyggnad på Vaxblekaren 1 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte för faller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Fastigheten får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Området skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av ett boningshus och en gårdsbyggnad på Vaxblekaren 1 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Fastigheten är bebyggd med ett boningshus invid gatukorsningen Arendt Byggmästares gata-Vaxblekargränd och ett gårdshus utefter den södra tomtgränsen.

Boningshuset är uppfört av timmer i två och en halv våning med fasad av gul locklistpanel. Byggnadens bottenvåning har fönster av tvåluftstyp med två spröjsar i

varje båge. Byggnadens övervåning har fönster av fyr-luftstyp med en spröjs i de nedre bågarna. Fönstrens omfattningar är släta och i övervåningen även försedda med ett konsoluppburet överstycke. Mot norr finns en huvudentré med en stentrappa samt pardörrar av ek. Dörrarna omramas av två pilastrar som bär upp ett profilerat överstycke. På tre sidor av byggnaden finns sammanlagt fyra balkonger. Byggnadens sadeltak är belagt med tvåkupiga betongpannor. Byggnaden vilar på en sockel av sten som putsats. Invändigt är byggnaden höggradigt ombyggd.

Gårdsbyggnaden är uppförd av timmer i två våningar med fasad av faluröd locklistpanel. Byggnaden har ett tiotal dörrar med liggande spontpanel samt ett litet spröjst fönster. Byggnaden har ett sadeltak belagt med tvåkupiga betongpannor. Byggnaden vilar på en låg stensockel.

Boningshuset uppfördes 1844 och enligt traditionen här-rör huvudingångens dörrblad från Eksjö gamla kyrka. Byggnaden byggdes om 1957, varvid interiören ändrades på ett genomgripande sätt.

Gårdsbyggnaden uppfördes troligen under tidigt 1900-tal.

Det område inom vilket byggnaden är belägen har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 8 februari 1993 upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare, har i yttrande till Länsstyrelsen godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

De aktuella byggnaderna är ett exempel på en äldre handelsgård med välbevarade exteriörer. Byggnaderna har därför ett stort kulturhistoriskt värde. De förändringar - främst interiöra - som byggnaderna genomgått bl.a. under 1950-talet medför emellertid att byggnaderna inte kan sägas vara synnerligen märkliga enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaderna ingår dock som betydelsefulla element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför att förklara de aktuella byggnaderna, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadernas bevarande skall det av Länsstyrelsen den 8 februari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer därvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden och vården av det omkringliggande området.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

BESLUT
1994-01-18

221-11026-92

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS